

Josef Holub :

Poznámky k málo známým rostlinám květeny ČSSR

Toto předběžné sdělení je krátkým výtahem z přednášek ČSBS, konaných v Praze ve dnech 7. XI. 1960 a 24. IV. 1961 a v Českých Budějovicích dne 20. XI. 1960. Údaje o některých druzích, probraných v těchto přednáškách, jsem publikoval již na jiném místě (Delectus seminum horti botanici Universitatis Carolinae Praha 1960 : 3—8) a proto jsou tyto druhy v následujícím přehledu vynechány. Většinou z uvedených druhů bude věnována další pozornost v samostatných studiích.

Aphanes microcarpa (BOISS. et REUT.) ROTHM., známý od nás dosud pouze ze 4—5 lokalit, je po důkladné revidici herbářů PR a PRC zatím znám z ČSSR jen z Čech, a to ze 16 lokalit v severní, střední, západní a jižní části země.

Druh *Ballota nigra* L. je u nás zastoupen téměř výlučně typickým plemenem subsp. *nigra*, jež má kališní zuby 3—6 mm dl., vytažené v dlouhou bodlinku. Některé rostliny tohoto druhu z Čech se tvarem kališních zubů poněkud přibližují k *Ballota nigra* subsp. *foetida* HAYEK (introgressní vlivy v blízkosti transgrese areálových hranic?). Typickou rostlinu *B.* foetida* s kališními zuby jen 1,5—3 mm dl. a náhle na vrcholku v krátkou bodlinku staženými jsem našel v herbáři PRC na položce bez lokality, sbírané však Vodákem pravděpodobně u Týnice n. Sázavou.

Calystegia pulchra BRUMMIT et HEYWOOD, s největší pravděpodobností kulturní taxon z okruhu druhu *Calystegia silvatica* (KIT.) GRISEB., nedávno (1960) popsán jako samostatný druh, se od domácího druhu *Calystegia sepium* (L.) R. BR. odlišuje hlavně tvarem listěnců a kvantitativními znaky květů:

C. sepium: listěnce ploché, na vrcholku zaostřené nebo ostré, na okrajích zpravidla se nepřekrývají; květy kratší než 5 cm; nitky tyčinek kratší než 22 mm; prašníky 4,5—6 mm dl.

C. pulchra: listěnce na spodu vakovitě vyduté, na vrcholku utatě tupé, na okrajích se navzájem překrývají; květy delší než 5 cm; nitky tyčinek delší než 25 mm; prašníky 6—7 mm dl.

C. pulchra, lišící se od *C. silvatica* jen růžovými květy a ± chlupatými lodyhami, byla u nás pěstována v zahrádkách jako ozdobná rostlina hlavně v severních Čechách a místy zplaněla. Nejstarší sběr zplanělých rostlin tohoto taxonu z našeho území (břeh Labe u Podmokel, 1857 Malínský, PR) je zatím nejstarším známým sběrem tohoto kulturního druhu vůbec.

Carex argyroglochii HORNEB. z okruhu druhu *Carex leporina* L. je často pokládána za sciafilní ekomorfosu tohoto druhu. Svým poměrně hromadným výskytem na lokalitě (poněkud obdobným jako u *Carex brizoides* JUSLEN., s níž bývá někdy i zaměňována), vázaností na určitý typ stanoviště a určitou morfologickou vyhraněností ukazuje, že se jedná spíše o samostatný druh nebo alespoň plemeno druhu *C. leporina*. *C. argyroglochii* se od *C. leporina* odlišuje souborem znaků, které v komplexu velmi dobře charakterizují tento typ; je to následující soubor znaků: rostliny chabé, vyšší, s užšími, delšími listy; pochvy odumřelých listů na odděcích tmavé; klásky oddálené; plevy stříbřité bílé nebo ledé; mošničky delší než plevy; zobánky mošniček protažené. *C. argyroglochii* se u nás vyskytuje v pahorkatině a podhůří (např. v jižních Čechách) a zdá se být poměrně vzácná (v herbáři PR je *C. argyroglochii* 10 × vzácněji zastoupena než *C. leporina*), i když na lokalitách roste tento taxon zpravidla hromadně.

Českoslovenští zástupci rodu *Dryopteris* ADANS. (ve smyslu Dominova chápání tohoto rodu — viz DOMIN, Plantarum Českoslovakiae enumeratio, p. 7—8, Praha 1935) patří podle současného pojetí systematiky řádu *Polypodiales* alespoň do dvou čeledí tohoto řádu, *Dryopteridaceae* a *Thelypteridaceae*. Do čeledi *Thelypteridaceae* lze zařadit z našich druhů rodu *Dryopteris* (ve smyslu zmíněného Dominova pojetí) druhy *D. thelypteris*, *D. oreopteris*, *D. phegopteris*, *D. pulchella* a *D. robertiana*. Tyto zmíněné druhy jsou zařazovány buď do jednoho rodu (*Thelypteris* SCHMIDEL) nebo jsou rozdělovány do 3 rodů, a to *Gymnocarpium* NEWM. s druhy *Gymnocarpium dryopteris* (L.) NEWM. a *Gymnocarpium robertianum* (HOFFM.) NEWM., *Phegopteris* (PRESL) FEÉ s jediným druhem *Phegopteris polypodioides* FEÉ a *Thelypteris* SCHMIDEL s druhy

Thelypteris palustris SCHOTT a *Thelypteris limbosperma* (ALL.) H. P. FUCHS. Při vzájemném srovnání těchto rodů je možno zjistit určitou heterogenitu takto chápaného rodu *Thelypteris* vůči dvěma ostatním zmíněným rodům. Oba druhy zařazované do rodu *Thelypteris*, *T. palustris* a *T. limbosperma*, se navzájem velmi zřetelně odlišují hlavně ve stavbě oddenku. *T. palustris* má oddenek dlouhý, tenký, holý, s jednotlivými oddálenými listy, podobný oddenkům zástupců rodů *Gymnocarpium* a *Phegopteris*. Naproti tomu *T. limbosperma* má oddenek zkrácený, tlustý, úplně pokrytý četnými basemi odumřelých listů a na konci s košem listů, jako je tomu u zástupců rodu *Dryopteris*. Proto pokládám (spolu s přítelem Z. Pouzarem) za nutné oddělit druh *T. limbosperma* z rodu *Thelypteris* do samostatného rodu *Lastraea* BORY. Nomenklatorickým typem tohoto rodu je právě *Lastraea oreopteris* (EHRH.) BORY, jehož správné jméno je *Lastraea limbosperma* (ALL.) HOLUB et POUZAR, comb. nova (Bas.: *Polypodium limbospermum* ALLIONI Auctarium ad floram pedemontanam, p. 49, 1789).

Ficaria verna HUDS. se rozpadá ve dva druhy, lišící se morfologicky, cytologicky, biologicky i geograficky; z nich se u nás s jistotou vyskytuje *Ficaria bulbifera* (MARSDEN-JONES) comb. nova (Bas.: *Ranunculus ficaria* var. *bulbifera* MARSDEN-JONES Journ. Linn. Soc. London Bot. 50 : 40, 1935). Zda se u nás vyskytuje také západoevropský druh *Ficaria verna* HUDS., je nutno zjistit; při svých studiích orsejů v přírodě v různých oblastech Čech jsem zjistil zatím pouze *F. bulbifera*. Oba blízké druhy lze rozlišit na základě následujících znaků:

F. bulbifera: V paždí listů vytvořeny rozmnožovací hlízky; korunní plátky v počtu 7—11, zpravidla úzké, navzájem se nepřekrývají; tyčinek 14—26; semeníků 5—44; v souplodí bývá vyvinuto nejvýše 10 zralých nažek; $2n = 32$.

F. verna: v paždí listů schází rozmnožovací hlízky; korunní plátky v počtu 8—13, zpravidla široké, navzájem se svými okraji překrývají; tyčinek 19—50; semeníků 11—72; v souplodí bývá vyvinuto až 40 zralých nažek; $2n = 16$.

Zde použitou nomenklaturu obou druhů je nutno pokládat za provisorní, vyžadující další revidi.

Rod *Galeobdolon* ADANS. (pitulník), lišící se od druhů rodu *Lamium* L. stavbou dolního pysku (dolní pysk zřetelně žlábový, laloky \pm stejně velké) a lysými prašníky, je u nás zastoupen dvěma druhy, lišícími se vedle morfologických znaků také cytologicky. Oba druhy se dají rozlišit hlavně na základě tvaru podpůrných listů květenství.

Galeobdolon luteum HUDS. (nomenklatura není dosud plně jasná) — pitulník žlutý; podpůrné listy květenství trojúhelníkovitě vejčité až vejčité, \pm zděli nebo jen málo přečnávající květy příslušného květenství, na okraji vroubkované nebo vroubkované pilovité.

Galeobdolon montanum (PERS.) REICHENB. — pitulník horský; podpůrné listy květenství vejčité kopinaté až úzce kopinaté, daleko přečnávající květy příslušného květenství, na okraji pilovité až zastříhaně pilovité.

Vzájemný poměr rozšíření obou druhů u nás je nutno stanovit; v určitých oblastech se obvykle vyskytuje jen jeden z obou druhů, jinde (vzácněji) se vyskytují oba druhy. Zatím podle dosavadních znalostí se zdá u nás převládat *G. montanum*. Podrobnější studii o problematice obou druhů připravuje Z. POUZAR.

Juncus bufonius L. s. l. zahrnuje několik morfologických typů, z nichž *Juncus ranarius* SONG. et PERRIER je morfologicky, ekologicky a fytogeograficky nejzřetelnější a proto i taxonomicky nejjasnější. Rozdíly oproti *Juncus bufonius* L. jsou tyto:

J. ranarius: base stébel nachová; květy zpravidla po 2—3 sblížené; vnitřní okvětní listy tupé, kratší než zralá tobolka; tobolka podlouhle obvejčitá, na vrcholku tupá.

J. bufonius: base stébel žlutavá, hnědavá až nachová; květy jednotlivé; vnitřní okvětní listy ostré, delší než zralá tobolka; tobolka podlouhlá, na vrcholku \pm špičatá.

J. ranarius je typem subhalofilním, vyskytující se v Čechách v teplých oblastech nižších poloh a dále na jižní Moravě a jižním Slovensku; jinde se tento druh vyskytuje izolovaně obvykle na geologicky příhodném podkladě, např. na flyši, u minerálních pramenů, atd. V současné době je mi znám tento druh z území ČSSR asi z 35 lokalit.

Ludwigia palustris (L.) ELLIOT byla nalezena správně určena v herbáři PRC v Zahlbrucknerových sběrech z počátku minulého století od Nových Hradů v jižních Čechách. Je to nový druh české květeny, jenž byl z území ČSSR znám pouze ze Slovenska ze Záhorie a Potisí.

Mercurialis longistipes (BORE.) BAKSAY je nedávno popsáný druh z okruhu diploidního druhu *Mercurialis ovata* STERNB. et HOPPE a tetraploidního druhu *Mercurialis perennis* L., stojící svými znaky uprostřed mezi oběma druhy, ale odlišující se od obou druhů cytologicky (oktoploid). Morfologicky je tento druh málo vyhraněný a lze jej poznat hlavně podle vejčitých čepelí listů (podobných druhu *M. ovata*), jež jsou však krátce řapíkaté; řapík je 2—7 mm dl. U *M. ovata* jsou čepelí listové vejčité až okrouhle vejčité, \pm přisedlé; u *M. perennis* jsou čepelí listové \pm kopinaté a dlouze řapíkaté (řapíky zpravidla delší než 1 cm). U nás se *M. longistipes* vyskytuje

s jistotou na Kováčovských kopcích (materiál odtud revidovala i autorka druhového jména BAKSAY-ová) a bude jistě nalezen na dalších místech jižního Slovenska; rostliny podobné tomuto druhu jsem pozoroval např. v Černochovském podhůří v okolí obcí Viničky a Ladmovce.

Micropus erectus L., lišící se od typového druhu rodu *Micropus* L., tj. *Micropus supinus* L., vedle jiných znaků hlavně listy střídavými a zákrovky bez ostnů, je nutno oddělit do samostatného rodu *Bombycilaena* (DC.) SMOLJ.; správné jméno naší rostliny je pak *Bombycilaena erecta* (L.) SMOLJ. U nás se tento druh vyskytuje na Kováčovských kopcích, kde vedle známé lokality na straních za Kamenicou n. Hronom jsem jej sbíral také na okrajích lesů u Kováčova směrem k obci Čhlaba. Severněji, a to v okolí Pastovců, sbíral tento druh KRIST, který ho však chybně určil a publikoval pod jménem *Filago minima* (doklad v herbáři BRNU).

Rod *Montia* L. je v ČSSR reprezentován 3 druhy, rozlišitelnými snadno hlavně na základě struktury osemení:

Montia fontana L.: osemení úplně hladké a vysoce lesklé; semena poněkud větší než u následujících druhů a v herbářovém materiálu často rozmačklá.

Montia arvensis WALLR.: osemení hrubě bradavičnaté, matné; rostliny jednoleté; kvete na jaře (duben až květen).

Montia rivularis C. C. GMEL.: osemení jemně papilnaté, slabě lesklé; rostliny přes zimu zelené; kvete od jara do podzimu (květen až září).

Nejhojněji je u nás zastoupen druh *M. rivularis* (k níž zařazují i *Montia fontana* L. subsp. *variabilis* WALTERS, též u nás zastoupenou), druh prameništ podhorských a horských oblastí; vzácnější je jarní jednoletka obnažených půd *M. arvensis*, vázaná na nižší polohy; nejméně známý a také asi nejvzácnější druh rodu *Montia* v ČSSR je arкто-septentrionální druh *M. fontana*. Správné jméno pro *M. arvensis* není ještě stanoveno; není vyloučeno, že námi použité Wallrothovo jméno bude nutno nahradit některým z následujících jmen: *Montia erecta* (PERS.) STEUD. 1821, *M. linearifolia* D'URV. 1826, *M. terrestris* DUMORT. 1827. Také illegitimita ještě starších jmen *M. verna* NECKER 1768 a *M. minor* C. C. GMEL. 1805 musí být ještě zřetelně prokázána.

Z okruhu variabilního druhu *Orchis* (*Dactylorchis*, *Dactylorhiza*) *maculata* L. je u nás zastoupen vedle diploidního typu *O. maculata* ($2n = 40$) též *O. fuchsii* DRUCE ($2n = 80$). Oba druhy je možno rozlišit na základě dále uvedených souborů znaků, z nichž tvar pysku je základním diakritickým znakem pro rozlišování obou druhů.

O. maculata: listy skvrnitě ± kruhovitými skvrnami; dolní listy úzce podlouhle kopinaté až čárkovitě kopinaté; nejspodnější list je zpravidla špičatý, nejširší nad polovinou své délky; pysk je rozdělen ve 3 laloky, z nichž prostřední je plošně nejmenší; základna prostředního laloku je daleko užší než základny laloků postranních; postranní laloky zaokrouhlené; prostřední lalok nepřečnívá svým vrcholkem postranní laloky; skvrnitost pysku je často tvořena řadami teček, řídceji čarami; ostruha v polovině své délky 1 mm široká.

O. fuchsii: listy skvrnitě příčně podlouhlými skvrnami; dolní listy široce eliptické až obvejčitě podlouhle; nejspodnější list tupý, v polovině nejširší; pysk je rozdělen ve 3 ± stejné velké laloky, jejichž základny jsou rovněž ± stejné velké; postranní laloky rhombické; prostřední lalok přečnívá oba postranní laloky; skvrnitost pysku je zpravidla tvořena ± souvislými čárkovitými skvrnami; ostruha v polovině své délky 1,0–1,5 mm široká.

Orchis fuchsii se zdá být rozšířen na celém území ČSSR a je pravděpodobně (podle dosavadních zkušností) hojnější než *O. maculata*. Pokládám za správné oddělit skupinu *O. maculata* s. l. a dále druhy *O. majalis*, *O. strictifolia*, *O. traunsteineri* a *O. sambucina* na základě odlišné stavby hlízek (zčásti i květů) od rodu *Orchis* L. do samostatného rodu *Dactylorchis* (KLINGE) VERMEUL. či *Dactylorhiza* NECKER, jehož obtížná nomenklatorická problematika bude řešena na jiném místě.

Variabilní druh *Poa nemoralis* L. je na slunných místech (stráně, skály, koruny zdí, světlé borové lesy, paseky, meze, mnohdy i druhotná stanoviště) reprezentován zajímavým typem, taxonomicky však dosud ne dostatečně zhodnoceným, jež však již ČELAKOVSKÝ při svém širokém chápání pojmu druh označil jako subspecii a to *Poa nemoralis* L. subsp. *rigidula* ČELAK. 1868. Tento typ se vyznačuje zejména tuhým stéblem, přímou, rozkladitou a bohatou latou a většími a vícekvětými klásky; stéblem dole smačklým a pluchami pod vrcholkem často žlutě proužkovanými se přibližuje tento taxon k druhům *Poa compressa* L. a *Poa palustris* L. Na více lokalitách jsem pozoroval rostliny tohoto typu hlavně v jižních Čechách.

Taxonomický okruh *Scabiosa graminifolia* L. je v ČSSR podle dokladových sběrů PRC znám pouze z jihozápadního Slovenska z okolí Pezinku a je v tomto území reprezentován typem, jenž odpovídá druhu *Scabiosa agrestis* WALDST. et KIT., a to jeho odrůd bez vyvinutých kališních štětín, jejíž správné jméno je *Scabiosa agrestis* WALDST. et KIT. var. *leiocephala* (HOPPE) WOHLFAHRT.

Spergula arvensis L. s. l. zahrnuje v sobě 4 drobné druhy, navzájem odlišitelné hlavně na základě velikosti semen a struktury osemení.

Spergula arvensis L. s. s. má semena 0,9—1,3 mm velká, s \pm úzkým křídlatým okrajem; osemení bradavičnaté (bradavky úzké, vysoké, bílé, alespoň na některých buňkách osemení vyvinuté).

Spergula sativa BOENNINGH.: semena 0,9—1,2 mm velká, někdy s poněkud širším křídlatým okrajem; osemení hladké, bez bradavek.

Spergula maxima WEIHE: semena 1,4—2,1 mm velká, s \pm úzkým křídlatým okrajem; osemení význačně bradavičnaté (bradavky někdy tmavé, vzácně až téměř chybějí).

Spergula linicola BOREAU: semena \pm 2,0 mm velká, s poměrně širokým křídlatým okrajem; osemení úplně hladké.

Rozšíření zmíněných drobných druhů u nás je dosud nedostatečně známo. Podle dosavadních kusých zkušeností nejčastěji se vyskytuje v ČSSR *S. arvensis*; *S. sativa* je roztroušena, někdy roste společně i se *S. arvensis*. *S. maxima* je poměrně vzácný druh a většina herbářových dokladů tohoto druhu pochází z dřívějších dob. Od druhu *S. linicola* jsem zjistil s jistotou zatím pouze jedinou dokladovou položku, a to sběr z okolí Klatov (pod Votínem, 1882, PUNAR, PRC).

Vedle probraných druhů byly na přednáškách demonstrovány též dokladové sběry nových druhů květeny ČSSR *Spiraea crenata* L. (svahy nad obcí Pliešany u Kr. Chlmce) a *Orobancha cumana* WALLR. (svahy vrchu Tarbucka k nádraží Somotor) a dále bylo upozorněno na některé další kritické typy naší květeny (*Acetosella*, *Brachypodium** *rupestre*, *Camelina*, *Carex polyphylla*, *C. tricostata*, *Diphysium alpinum* — *tristachyum*, *Filago germanica*, *Leonurus villosus*, *Oenothera*, *Salicornia*, *Salsola*, *Scabiosa columbaria*, atd.).

Josef Holub :

Bemerkungen über wenig bekannte Pflanzen der Flora der ČSSR

Diese kurze vorläufige Mitteilung über neue oder kritische Taxa der Flora der ČSSR ist ein Auszug aus Vorträgen, die vom Autor in der Tschechoslowakischen botanischen Gesellschaft gehalten und wobei diese Pflanzen gleichzeitig demonstriert wurden. Diese Arten werden in selbständigen Aufsätzen genauer behandelt werden.

Aphanes microcarpa ist gegenwärtig aus der ČSSR nur aus Böhmen bekannt, und zwar von 16 Lokalitäten in Nord-, Mittel-, West- und Südböhmen.

Ballota nigra subsp. *foetida* wurde an einem Beleg des Herbariums PRC festgestellt, der wahrscheinlich bei Týnec nad Sázavou in Mittelböhmen gesammelt wurde. *B. nigra* subsp. *nigra* ist eine auf dem Gebiete der ČSSR häufig wachsende Pflanze.

Die Art *Calystegia pulchra*, die wahrscheinlich nur ein Kultur-Taxon der Art *C. silvatica* vorstellt, wurde im Herbarmaterial des PR und PRC von drei Lokalitäten in Nordböhmen festgestellt, woher der Fund von Malinský (Ufer der Elbe bei Podmokly — Bodenbach) aus dem Jahre 1857, zur Zeit der älteste bekannte Fund dieser Kultur-Art überhaupt, stammt.

Carex argyroglochis stellt auf Grund der Gebundenheit an einen bestimmten Standortstyp (schattige, submontane Wälder) und eines massenweisen Vorkommens auf der Lokalität nach Ansicht des Autors eine selbständige Art oder wenigstens eine Subspezies der Art *C. leporina* vor. Der Komplex der morphologischen Merkmale zur Unterscheidung der Art *C. argyroglochis* von *C. leporina* ist wie folgend: höhere, schlaffe Pflanzen mit schmaleren, längeren Blättern; Blattscheiden der abgestorbenen Blätter am Wurzelstock dunkel; Ährchen entfernt; Deckspelzen silbrig-weiss oder blass; Früchte länger als die Deckspelzen; Schnabel der Früchte verlängert. Die einzelnen Merkmale dieses Komplexes können auch bei manchen Pflanzen von *C. leporina* vorkommen. In der ČSSR ist *C. argyroglochis* viel seltener als *C. leporina*.

Bei einem gegenseitigen Vergleich des Arteninhaltes der Gattungen *Gymnocarpium* (mit *G. dryopteris* und *G. robertianum*), *Phegopteris* (mit *P. polypodioides*) und *Thelypteris* (mit *T. palustris* und *T. limbosperma*) ist es möglich, eine gewisse Heterogenität der so gefassten Gattung *Thelypteris* gegenüber den restlichen zwei Gattungen festzustellen. Beide in die Gattung *Thelypteris* eingereihten Arten unterscheiden sich gegenseitig hauptsächlich im Bau des Wurzelstockes. *T. palustris* hat einen langen, dünnen, nackten Wurzelstock, mit einzelnen entfernten Blättern, ähnlich den Wurzelstöcken der Vertreter der Gattungen *Gymnocarpium* und *Phegopteris*. Demgegenüber hat *T. limbosperma* einen verkürzten, dicken, ganz mit zahlreichen Blattgründen abgestorbener Blätter bedeckten Wurzelstock mit einem Blattwedel am Ende, wie dies bei den Vertretern der Gattung *Dryopteris* der Fall ist. Ich erachte es deshalb als notwendig, die Art

T. limbosperma von der Gattung *Thelypteris* abzutrennen und sie in die Gattung *Lastraea* BORY einzureihen (deren nomenklatorischen Typus sie eben vorstellt); dann wird ihre richtige Benennung *Lastraea limbosperma* (ALL.) HOLUB et POUZAR sein.

Die Art *Ficaria verna* s. l. wird bei uns nur durch Pflanzen von *F. bulbifera* (MARDSEN-JONES) HOLUB vertreten, die sich von den Pflanzen der westeuropäischen Art *F. verna* HUDS. s. s. ausser den zytologischen Unterschieden hauptsächlich durch das Vorhandensein der Vermehrungsknöllchen in den Blattachseln und durch die Bildung nur einer kleinen Anzahl von reifen Fruchtkörpern im Fruchtköpfchen unterscheiden. Die Nomenklatur beider Arten muss noch revidiert werden.

Die Gattung *Galeobdolon* ist in der ČSSR durch zwei zytologisch unterschiedliche Arten vertreten, die man morphologisch hauptsächlich auf Grund der Form der Tragblätter des Blütenstandes unterscheiden kann. *G. luteum* hat dreieck-eiförmige bis eiförmige Tragblätter des Blütenstandes, \pm gleichlang oder nur wenig länger als die Blüten des zugehörigen Blütenstandes, am Rande gekerbt oder gekerbt-gesägt. *G. montanum* hat Tragblätter des Blütenstandes eiförmig-lanzettlich, bis schmal lanzettlich, einigemal länger als die Blüten des zugehörigen Blütenstandes, am Rande gesägt bis grob gesägt. Es scheint, dass *G. montanum* in der ČSSR nach den bisherigen Forschungen vorherrscht.

Juncus ranarius unterscheidet sich von *J. bufonius* durch den roten Grund des Halmes, durch die in der Regel zu 2—3 genäherten Blüten, durch innere stumpfe Blütenblätter, die kürzer als die reife Kapsel sind, und durch die verkehrt-eiförmige, oben stumpfe Kapsel. Es ist dies ein subhalophiler Typ, der bei uns überwiegend in niederen warmen Lagen des ganzen Staates vorkommt; anderswo kommt er nur isoliert, an geeigneten Standorten (z. B. bei Mineralquellen) vor. Gegenwärtig kenne ich diese Art auf dem Gebiete der ČSSR von 35 Lokalitäten.

Ludwigia palustris wurde im Herbarium PRC als richtig bestimmt in den Funden von Zahlbruckner gefunden, die aus dem Anfang des vorigen Jahrhunderts aus der Umgebung von Nové Hradý — Grätzen stammen. Es ist dies eine neue Art der böhmischen Flora, bisher in der ČSSR nur sehr selten aus der Slowakei bekannt.

Mercurialis longistipes ist ein zytologisch unterschiedlicher Typ (Oktoploid) aus dem Umkreise der Arten *M. ovata* (Diploid) und *M. perennis* (Tetraploid). Man kann sie von diesen Arten nach den eiförmigen Blattspreiten unterscheiden, die zwar denen der Art *M. ovata* ähnlich, aber kurzstielig sind (der Blattstiel ist 2—7 mm lang); bei *M. ovata* sind die Blattspreiten eiförmig bis eirund, \pm sitzend; *M. perennis* hat lanzettliche, langstielige Blattspreiten (die Stiele sind regelmässig länger als 1 cm). Dieses Taxon wurde bei uns mit Sicherheit in den Hügeln Kováčovské kopce in der Südslowakei festgestellt. Wahrscheinlich wird es auch an weiteren Lokalitäten in der Südslowakei aufgefunden werden.

Die Art *Micropus erectus* wurde bei uns an einer neuen Lokalität festgestellt, und zwar bei Pastovce in der Südslowakei; es erscheint nötig, diese Art von der Gattung *Micropus* L. (Typus: *M. supinus* L. mit gegenständigen Blättern, mit einzelnen Köpfchen, stacheligen Hüllblättern usw.) abzutrennen und in die Gattung *Bombycilaena* (DC.) SMOLJ. (wechselständige Blätter, Köpfchen in Knäueln, Hüllblätter ohne stachelige Auswüchse usw.) als *B. erecta* (L.) SMOLJ. einzureihen.

Die Gattung *Montia* ist in der ČSSR durch drei Arten vertreten, die hauptsächlich auf Grund der Struktur der Samenschale leicht unterschieden werden können:

M. fontana L.: die Samenschale ist vollkommen glatt und stark glänzend; die Samen sind etwas grösser als bei den folgenden Arten, im Herbariummaterial oft zerdrückt.

M. arvensis WALLR.: Samenschale grob-warzig, matt; die Pflanzen sind einjährig und blühen im Frühjahr.

M. rivularis C. C. GMEL.: Samenschale fein-warzig, schwach glänzend; die Pflanzen sind wintergrün und blühen hauptsächlich im Sommer und Herbst.

Am häufigsten kommt bei uns *M. rivularis* vor (hierher gehört auch *M. fontana* L. subsp. *variabilis* WALTERS), eine Art der quelligen Stellen submontaner und montaner Gebiete; seltener ist die einjährige *M. arvensis* auf entblößten Böden, die an niedrigere Lagen des Staatsgebietes gebunden ist; die am wenigsten bekannte und seltenste Art der Gattung *Montia* in der ČSSR ist die arko-septentrionale Art *M. fontana*. Der richtige Name für *M. arvensis* WALLR. ist bisher nicht genau festgelegt; neben den Namen *M. verna* NECKER 1768 und *M. minor* C. C. GMELIN 1805, die laut WALTERS illegitim sind, existieren mindestens drei ältere als der von uns benützte Wallroth'sche Name, und zwar: *M. erecta* (PERS.) STEUDEL 1821, *M. linearifolia* D'URV. 1826 und *M. terrestris* DUMORT. 1827, von denen irgendeiner dieser Namen ein gültiger Name für unsere Art sein kann.

Aus dem verwandtschaftlichen Umkreise der Art *Orchis maculata* s. l. ist bei uns auch *O. fuchsii* vertreten, die sich von der Art *O. maculata* s. s. hauptsächlich durch den Bau der Lippe unterscheidet. *O. maculata* hat eine in drei Lappen geteilte Lippe, von denen der mittlere am

kleinsten ist; die Ansatzlinie des mittleren Lappens ist viel kürzer als die der Seitenlappen; die Seitenlappen sind abgerundet; der mittlere Lappen überragt regelmässig nicht mit seiner Spitze die Verbindungslinie der Spitzen der Seitenlappen. *O. fuchsii* hat die Lippe in drei \pm gleich-grosse Lappen geteilt, deren Ansatzlinien auch \pm gleichlang sind; die Seitenlappen sind rhombisch; der mittlere Lappen überragt mit seiner Spitze beide Seitenlappen. Nach den bisherigen unvollständigen Kenntnissen scheint *O. fuchsii* in der ČSSR häufiger als *O. maculata* zu sein.

Poa nemoralis ist an sonnigen Standorten (hauptsächlich auf Mauern, Felsen, Waldblößen, in Kieferwäldern u. ä.) durch einen taxonomisch interessanten Typ vertreten, den ČELAKOVSKÝ als *Poa nemoralis* L. subsp. *rigidula* ČELAK. 1868 bezeichnete. Die Pflanzen dieser Subspezies sind hauptsächlich durch feste Halme, aufrechte, ausgebreitete und reiche Rispen und durch grössere, mehrblütige Ährchen ausgezeichnet. Durch einen unten etwas zusammengedrückten Halm und die unter der Spitze oft gelblich gefleckten Deckspelzen nähert sich dieses Taxon einigermaßen den Arten *Poa compressa* und *P. palustris*.

Der taxonomische Umkreis von *Scabiosa gramuntia* L. befindet sich in der ČSSR nur in der südwestlichen Slowakei, und zwar durch *S. agrestis* var. *leiocephala* vertreten (ohne ausgebildete Kelchborsten).

Spergula arvensis s. l. umschliesst bei uns 4 kleine Arten, die hauptsächlich nach der Grösse der Samen und der Struktur der Samenschale unterschieden werden können. *S. linicola* (grosse Samen, glatte Samenschale) ist bei uns am seltensten, bisher nur aus einem einzigen Fund aus der Umgebung von Klatovy in Südwestböhmen bekannt. Auch *S. maxima* (grosse Samen, warzige Samenschale) ist im Herbarmaterial aus der ČSSR verhältnismässig selten. Zwei weitere kleinsamige Typen *S. arvensis* (warzige Samenschale) und *S. sativa* (glatte Samenschale) sind häufiger. *S. arvensis* ist von beiden eine auf dem ganzen Staatsgebiet allgemein verbreitete Art.

Weiter wurden bei den Vorträgen noch neue Arten der Flora der ČSSR demonstriert, und zwar Pflanzen von *Spiraea crenata* (Hänge über der Gemeinde Pliešany — Szentes bei Král'ovský Chlmec) und *Orobancha cumana* (Hänge des Hügels Tarbucka in der Nähe des Bahnhofes Somotor) aus der Ostslowakei, die dort im Jahre 1952 gesammelt wurden.

Adresa autora: Josef Holub, Geobotanická laboratoř ČSAV, Průhonice u Prahy